سرمقاله

رفع موانع تولید و بهبود محیط کسب و کار در بخش کشاورزی

ادامه از صفحه ۱

.. این در حالی است که راه اندازی زنجیره ارزش و واحدهای مولد، جوجه کشی و کشتارگاه، باید بر اساس اصل صرفه مقیاس انجام شود. به عبارت دیگر، یک واحد مولد یا یک کشتارگاه باید چندین واحد پرورش طیور را تحت پوشش داشته باشد تا از نظر اقتصادی سودده باشد و احداث هر یک از این حلقه‌ها به صورت مجزا برای هر بنگاه اقتصادی کوچک و متوسط صرفه اقتصادی ندارد. لذا سلب اختیار و اجبار سرمایه گذاران به استقرار تمامی زنجیره پرورش بلدرچین در یک مکان پرورشی، معقول و منطقی به نظر نمی رسد. همچنین احداث تمام زنجیره در یک مکان پرورشی موجب افزایش هزینه های سرمایه گذاران می شود که شاید خارج از توان مالی آنها باشد. یکی از دلایلی که وزارت جهاد کشاورزی استقرار کل زنجیره حتی کشتارگاه در یک مکان پرورشی را شرط صدور مجوز پرورش بلدرچین می داند، نبود کشتارگاه مختص بلدرچین به تعداد کافی در کشور است. اگرچه در حال حاضر کشتارگاه اختصاصی بلدرچین به میزان نیاز در کشور وجود ندارد ولی این امر خود معلول علت یا علت های دیگری است که عموما به ضعف وزارت جهاد کشاورزی در تدبیر مناسب برای این موضوع مربوط می‌شود. بالا بودن هزینه احداث کشتارگاه مختص بلدرچین و پایین بودن میزان تولید و مصرف بلدرچین از علل فوق به شمار می روند. ولی در وضعیت موجود نیز وزارت جهاد کشاورزی با ارائه اطلاعات صحیح سرمایه گذاری می توانست متناسب با واحدهای پرورش بلدرچین، کشتارگاه‌ها را نیز با سرمایه گذاری بخش خصوصی و تعاونی تقویت کند. از طرفی الزام سرمایه‌گذاران به احداث کشتارگاه اختصاصی، واحدهای پرورش بلدرچین را متحمل هزینه‌های غیرضروری می کند. همچنین ضعف دولت به منظور بازاریابی برای صادرات بلدرچین بر اساس یک برنامه مدون و حساب شده از یک سو و نبود برنامه های ترویج و توصیه مصرف گوشت و تخم مرغ بلدرچین توسط مردم، علی‌رغم ارزش های غذایی و سلامتی آن از سوی دیگر، در کاهش انگیزه تولیدکنندگان برای افزایش تولید این محصول و درنتیجه کاهش هزینه‌های تولید از جمله احداث کشتارگاه اختصاصی مؤثر بوده است.

همچنین در ابتدای بند «۱۳» ماده (۲) سیاست ابلاغی، اذعان شده که صدور مجوز فقط باید در قالب مجموعه مولد، جوجه کشی و واحد پرورشی باشد در حالی که در فراز دوم، تامین جوجه از واحدهای جوجه‌کشی معتبر و یا واردات از مبادی مورد تأیید دفتر امور طیور وزارت جهاد کشاورزی، از طریق ارائه تعهد محضری توسط متقاضی و بدون احداث واحد جوجه کشی در مکان پرورشی مورد نظر امکان پذیر شده است. پس به احتمال زیاد واحدهای مستقل مستقل جوجه کشی در کشور وجود دارند که این امکان فراهم شده است. لذا این سؤال پیش می‌آید که پس چرا با وجود واحدهای جوجه کشی مستقل، وزارت جهاد کشاورزی اصرار به صدور مجوز توأم دارد؟ این موضوع به نوعی نشان می دهد که وزارت جهاد کشاورزی نیز هنوز به سیاست واحدی در این خصوص نرسیده است. هرچند که طبق پایش میدانی به عمل آمده، وزارت جهاد کشاورزی به فراز دوم بند مذکور اصلا توجهی ندارد و صرفاً صدور مجوز به صورت توأم و در قالب زنجیره را ملاک عمل قرار می دهد. لازم به ذکر است مانع تراشی وزارت جهاد کشاورزی برای سرمایه گذاری در صنعت پرورش بلدرچین، تحت شرایطی انجام می شود که مصرف آن به شدت مورد توصیه دین اسلام، بعد ولی به دلیل تولیدانذک و قیمت بالا امکان آن برای جامعه فراهم نشده است.

بنابراین در دوره جنگ اقتصادی، وضع سیاست‌های سختگیرانه و ناعادلانه برای تولیدکنندگان، دور از انتظار است. سیاست وزارت جهاد کشاورزی در عدم صدور مجوز مستقل و مجزا برای پرورش بلدرچین، کبک و قرقاول، مشکلات جدی برای فضای کسب وکار و سرمایه گذاری در این صنعت درآمدزا ایجاد کرده که انتظار می‌رود با توجه به نامگذاری شعار سال «تولید پشتیبانی‌ها، مانع‌زدایی‌ها» و تکلیف ماده (۲) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، سختگیری‌های ناپدید یا اصلاح گردد و برنامه‌ریزی در هر استان بمنعوی صورت گیرد که متناسب با حجم تولید، مجوزها و مشوق‌های لازم برای ایجاد سایر حلقه‌های زنجیره ارزش مانند احداث کشتارگاه اختصاصی واحد جوجه‌کشی و غیره توسط سرمایه‌گذاران پیش‌بینی و تسهیل گردد. همچنین دولت باید بر اساس برنامه ای مدون، زمینه صادرات و افزایش مصرف گوشت و تخم مرغ بلدرچین در جامعه را فراهم نماید و اطلاعات مربوط به واحدهای پرورش بلدرچین را به منظور توسعه کشتارگاه ها به صورت شفاف و قابل دسترسی برای عموم منتشر سازد.

محسن باقاتی
کارشناس گروه کشاورزی و توسعه روستایی
مرکز پژوهش های مجلس
Alborz.payam@gmail.com

خبر

ایجاد پست ۲۳۰ کیلو وات برق در نظر آباد در دستور کار

فرماندار نظرآباد استان البرز اعلام کرد که ایجاد پست ۲۳۰ کیلو وات برق با هدف تامین انرژی بخش های مسکونی و صنعتی در این شهرستان در دستور کار قرار گرفته است.

به گزارش پیام آشنا، ارسلان قاسمی افزود: این پست برق از افت ولتاژ برق به ویژه در بخش صنعت جلوگیری خواهد کرد.

وی ادامه داد: پست ۲۳۰ کیلو وات مذکور می تواند در رفع مشکلات برق ۳۹۰ واحد صنعتی در شهرک های صنعتی سپهر و نظرآباد موثر باشد.

قاسمی گفت: این موضوع به جد از سوی فرمانداری نظرآباد با هماهنگی شرکت توزیع برق البرز مورد پیگیری قرار دارد.

فرماندار نظرآباد در ادامه یادآور شد: نبود مبلمان شهری مناسب، توزیع نامتوازن خدمات و امکانات شهری در نظرآباد به ویژه در محله صالح آباد مشکلات زیادی برای این محله پنج هزار نفری بوجود آورده است.

وی گفت : با هماهنگی شورای اسلامی شهر و شهرداری نظرآباد ۲۰ میلیارد تومان اعتبار برای روکش آسفالت، جدول گذاری و احداث مسیر های جدید عبور و مرور در نقاط مختلف شهر در نظر گرفته شده است.

قاسمی گفت: یکی از مشکلات شهر نظرآباد به ویژه محله صالح آباد نبود فضای سبز و پارک مناسب است که به زودی با احداث پارک بانوان و باغ خانواده در نزدیکی این محله این مشکل نیز حل خواهد شد.

وی در زمینه نبود خانه بهداشت و خدمات بانکی در محله صالح آباد گفت: در این خصوص هم پیگیری های لازم انجام و به زودی مشکل حل خواهد شد.

سخنگوی ستاد مقابله با کرونا:

زنگ خطر؛ «اومیکرون» در البرز

سخنگوی ستاد مقابله با کرونا استان البرز با هشدار در خصوص رعایت پروتکل های بهداشتی اعلام کرد که با شناسایی یک بیمار مبتلا به ویروس «اومیکرون» زنگ خطر این ویروس در البرز به صدا درآمده است.

به گزارش پیام آشنا: دکتر مهرداد بابایی گفت : فرد مبتلا یک پیرمرد ۸۴ ساله بود که براثر تصادف با خودرو دچار شکستگی پا شده بود.

وی ادامه داد: این فرد حین بستری مشکوک به علائم کووید۱۹ بود که تست کرونا اومیکرون از وی به عمل آمد.

سخنگوی ستاد مقابله با کرونا استان البرز گفت: نتایج آزمایشات ابتلای این فرد به «اومیکرون» مثبت تشخیص داده شد اما از آنجا که بیمار سابقه واکسیناسیون کرونا داشته و ۶ ماه هم از مز دوم وی گذشته و به رغم داشتن سن بالا به اومیکرون مبتلا شده اما علائم خفیف بوده است.

بابایی افزود: همزمان با درمان شکستگی پا، درمان کووید۱۹ این بیمار نیز انجام و از بیمارستان ترخیص شد.

وی افزود: خوشبختانه نتایج آزمایش اومیکرون و بیماری کووید۱۹ از اعضای خانواده این بیمار منفی بود.

بابایی گفت : با توجه به شیوع «اومیکرون » در مناطقی از کشور از جمله البرز، اکنون آزمایش این ویروس بر روی تمام بیماران بستری که ابتلای آنان به کووید۱۹ قطعی است، تست اومیکرون نیز انجام می شود.

وی با اشاره به ضرورت استفاده از ماسک و تزریق واکسن کرونا، خاطرنشان کرد: اومیکرون در برخی مناطق کشور شناسایی شده است و انتظار می رفت در البرز هم مواردی از آن ثبت شود.

بابایی تاکید کرد که احتمال می رود موارد دیگری از ابتلا به اومیکرون در استان البرز وجود داشته باشد.

وی افزود: کسانی که واکسن کرونا را تزریق نکرده اند هر چه سریع تر مراکز تزریق واکسیناسیون در استان مراجعه کنند و افرادی که سه ماه از دز دوم آنها گذشته دز سوم را نیز تزریق نمایند.

سخنگوی ستاد مقابله با کرونا استان البرز تاکید کرد که مردم در کنار واکسیناسیون، میزان رعایت پروتکل های بهداشتی را افزایش دهند تا بتوانیم از گسترش شیوع اومیکرون جلوگیری کنیم.

وی افزود: با توجه به سرعت انتقال اومیکرون استفاده از ۲ ماسک و رعایت فاصله اجتماعی ضروری است.

اکنون تمام هفت شهرستان تابعه البرز در وضعیت آبی کرونایی قرار دارند.

سردار محمدیان خبر داد:

ادامه طرح‌های ضربتی مقابله با سرقت در کرج

فرمانده انتظامی البرز گفت: طی ۷۲ ساعت گذشته، در اجرای یک طرح ضربتی، ۱۰۲ سارق و مالخر شناسایی و دستگیر شدند.

به گزارش پیام آشنا، سردار عباسعلی محمدیان دیروز در حاشیه نمایشگاه کشفیات پلیس البرز در جمع خبرنگاران اظهار کرد: از مجموع دستگیر شدگان ۹۲ نفر سارق و ۱۰ نفر مالخر بودند که با دستگیری آنها ۴۰ باند سرقت نیز متلاشی شد.

وی اضافه کرد: عمده جرائم این افراد در حوزه سرقت خودرو، تجهیزات داخل خودرو، سرقت به عنف، قاپ زنی و سرقت اماکن بوده ضمن آنکه برخی از این باندها در زمینه جعل و کلاهبرداری فعالیت داشتند.

محمدیان گفت که با دستگیری این متهمان ۱۴ دستگاه خودرو و تعدادی موتورسیکلت، سلاح سرد، تلویزیون، گوشی تلفن همراه، ضبط و باند و لوازم خانگی کشف شد.

وی خاطرنشان کرد: ارزش اموال مسروقه کشف شده بیش از ۲۰ میلیارد تومان برآورد شده است.

سردار محمدیان گفت: یکی از بیشترین سرقت ها مربوط به سرقت منازل است که در طبقه های همکف و اول ساختمان ها از شیوه بالکن روی استفاده می شد که ساکنان این گونه منازل باید نسبت به ایمن کردن و نصب حفاظ اقدام کنند.

وی افزود: همچنین سرقت تلفن همراه یکی دیگر از فراوانی های سرقت در استان البرز است که سارقان با توجه به غفلت شهروندان اقدام به سرقت می کنند که باید نسبت به این مهم نیز توجه لازم صورت گیرد.

دادستان عمومی و انقلاب استان البرز نیز در این نمایشگاه گفت: در اجرای طرح هایی که برای پیشگیری و مقابله با سرقت در استان البرز برنامه ریزی لازم صورت گرفته و در قرارگاه سرقت طرح‌های مختلفی را اجرا کردیم.

حسن مددی افزود: در اجرای منویات ریاست قوه قضاییه و تاکید وی بر مقابله با ناامنی با سارقان برخورد شدید قانونی انجام می شود.

وی خاطرنشان کرد: همچنین از فن آوری‌های نوین برای تعقیب و شناسایی مجرمان استفاده خواهیم کرد که این در دستور کار قرار دارد .

مددی یادآورشد: طرح ویژه مقابله با سارقان خرد و جمع آوری معتادان متجاهر از هفته گذشته در استان کلید خورد که تاکنون ۴۰۰ معتاد متجاهر جمع آوری شده‌اند.

رئیس کمیسیون انرژی:

اختصاص بنزین به کدملی هنوز قطعی نیست

رئیس کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی گفت: هنوز اختصاص سهمیه بنزین به هر کدملی قطعی نیست و وزیر نفت باید در هفته بعد در مجلس توضیحاتی را در این خصوص ارائه کند.

به گزارش پیام آشنا، فریدون حسنوند در واکنش به خبر اختصاص سهمیه بنزین به جای خودرو به هر کد ملی گفت: این مسئله صرفاً یک ایده است که از سوی دولتمردان مطرح شده و هنوز این موضوع قطعی نیست

وی بیان کرد: قرار است وزیر نفت هفته آینده در مجلس شورای اسلامی حضور یابد و در این باره توضیحاتی را به نمایندگان ارائه کند.

رئیس کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی تأکید کرد: ما در سال آینده افزایش قیمت سوخت و بنزین نخواهیم داشت و هیچ بحثی در دولت و مجلس در این باره مطرح نشده و در پیشنهادات بودجه سال ۱۴۰۱ هم چنین موضوعی به چشم نمی‌خورد.

حسنوند در توضیح خبر اختصاص سهمیه بنزین به هر کدملی به جای خودرو گفت: ایده‌هایی در بین برخی از کارشناسان مطرح شده و معاون اقتصادی رئیس جمهور و وزیر نفت هم مطالبی در این باره مطرح کردند که فقط ایده است نه مصوبه این افراد معتقدند که در توزیع سوخت باید عدالت را رعایت کنیم و از آنجایی که برخی از مردم دارای وسیله نقلیه نیستند، باید سازوکاری اندیشیده شود تا آنان هم از منابع کشور بهره‌مند شوند.

وی ادامه داد: نگاه بر خاسته از این رویکرد عدالت‌محوری آن است کسانی که خودرو ندارند، باید ماهانه سهمیه سوخت دریافت کنند که در سال‌های قبل هم چنین ایده‌هایی مطرح شده بود اما چون اجرای آن ممکن بود مشکلاتی چون قاچاق سوخت را به همراه داشته باشد، مورد موافقت قرار نگرفت.

رئیس کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی گفت: در حال حاضر درباره تخصیص سهمیه سوخت به هر کد ملی و همچنین اجرای آزمایشی این مسئله در کیش و قشم مطالبی مطرح شده، اما این موارد صرفا یک ایده است و هنوز اجرایی نشده است.

حسنوند تأکید کرد: برای اجرای این کار ما باید آمار و جمعیت هر منطقه را داشته باشیم و زیرساختهای آن هم فراهم شده باشد اما هنوز هیچ چیزی در دولت در این باره تصویب نشده و مجلس شورای اسلامی هم نظری نداده است.

وی گفت: ما از وزیر نفت دعوت کردیم تا هفته آینده در مجلس حضور یابد و در این باره توضیحاتی را ارائه دهد. همچنین معتقدیم که نباید در جامعه التهاب ایجاد شود. بسیاری از مردم نوع تغییر سهمیه‌بندی سوخت یا دادن سهمیه به خودرو یا افراد را به نوعی افزایش قیمت یا سرازیری برای افزایش قیمت سوخت تلقی می‌کنند که ما باید این مسائل را در اظهارات خود مد نظر داشته باشیم و در جامعه التهاب ایجاد نکنیم.

رئیس کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی تصریح کرد: قطعاً مجلس شورای اسلامی با افزایش قیمت سوخت و بنزین مخالف است و تخصیص سهمیه بنزین به هر کد ملی را جهت اصلاح وضع موجود، تنها راه‌حل ممکن نمی‌دانیم و صرفاً این ایده در وزارت نفت و معاونت اقتصادی دولت مطرح شده است.

وی گفت: باید توجه کرد که باید عدالت رعایت شود اما در حوزه اجرا هم باید مسائل مختلف مورد توجه قرار گیرد و ما نباید عامل افزایش مصرف سوخت باشیم. در حال حاضر میزان تولید سوخت در کشور ما مشخص است اما اگر دقت عمل نشود، ممکن است ما که در حال حاضر به صادرکننده بنزین تبدیل شدیم، از این مسیر خارج و به وارد کننده سوخت تبدیل شویم.

وی با بیان اینکه تخصیص سهمیه بنزین به هر کد ملی یک ایده ناقص است و به نظر اجمالی در دولت هم نرسیده است، گفت: این ایده در مجلس مطرح نشده و وزیر نفت هفته آینده در این باره توضیحاتی را به مجلس ارائه می‌دهد. تأکید ما آن است که بدون کار کارشناسی و دقت نباید چنین تصمیماتی اتخاذ شود چرا که ممکن است تبعات منفی به دنبال داشته باشد و اجرای این اقدامات باید با در نظر گرفتن پیوست‌های امنیتی، اقتصادی و اجتماعی باشد.

مذاکرات تا پنج‌شنبه ادامه دارد

"لغو تحریم‌ها" اولین دستور کار دور هشتم مذاکرات وین

ایران بر اهمیت در اولویت قرار گرفتن موضوع لغو تحریم‌ها، راستی آزمایی از رفع تحریم‌ها و تضمین‌ها در آغاز بررسی محتوایی متون مذاکراتی در وین تأکید کرد

به گزارش پیام آشنا به نقل از ایسنا، هشتمین دور مذاکرات ایران و ۴+۱ برای بازگشت همه طرف های برجام به تعهداتشان روز دوشنبه در حالی از سر گرفته شد که شهر وین و هتل کوبورگ در حال و هوای کریسمس به سر می برند. با این حال هیات های مذاکره کننده با جدیت در وین حاضر شدند و قرار است بر اساس تفاهم انجام شده، هیات های کارشناسی از روز سه شنبه در موضوع لغو تحریم‌ها، اقدامات هسته‌ای، راستی آزمایی و تضمین‌ها کار خود را آغاز کنند. علی باقری رئیس هیات مذاکره کننده ایران پس از نشست افتتاحیه کمیسیون مشترک برجام گفت: در نشست امروز نمایندگان کشورهای مختلف بر اهمیت اولویت داشتن رسیدگی به موضوع رفع تحریم‌ها، راستی آزمایی و تضمین‌ها در دور هشتم تأکید کردند. گفتنی است ایران و ۴+۱ با تایید آمریکا در دور هفتم بر سر دو متن پیش نویس مربوط به لغو تحریم‌ها و اقدامات هسته‌ای با در نظر گرفتن پیشنهادات و نظرات ایران به تفاهم رسیدند.

ایران در مذاکرات ۸ آذر اعلام کرده بود که علاوه بر دو سند مربوط به لغو تحریم‌ها و اقدامات هسته‌ای، سند سومی نیز وجود دارد که بعد از تایید این دو سند ارایه می‌شود. به نظر می‌آید علاوه بر سند سوم، سند چهارمی ـ درباره "تضمین"ها، نیز وجود دارد که به زودی ایران آن را نیز ارایه خواهد کرد و در ابتدای این دور از مذاکرات صحبت از آنها به میان هم آمده است.

علی باقری مذاکره کننده ارشد ایران ۱۱ آذر گفته بود که ایران در سند سومی که به طرف های مقابل در برجام ارائه می‌شود مدت راستی آزمایی از رفع تحریم‌ها "نقطه نظرات و پیشنهادهایی را بیان می کند.

وی اما در روز اول از دور هشتم مذاکرات در وین در جمع خبرنگاران گفت: ایران اعلام کرده است در صورتی که توافق حاصل شود، ابتدا باید طرفی که ناقض توافق است، یعنی آمریکا تحریم ها را بردارد و ایران برداشته شده آنها را راستی آزمایی کند و سپس اقدامات هسته ای را در چارچوب برجام انجام دهد.

باقری تاکید کرد که "اساس و مبنای راستی آزمایی توسط طرف مقابل پذیرفته شده است اما درباره چارچوب ها و شاخص‌های این کار، گفت‌وگوها از روز سه شنبه آغاز می شود."

وی درباره تضمین‌های مدنظر ایران که طرف های مقابل به ویژه آمریکا و اروپا باید به ایران بدهند تا ایران مطمئن شود که آمریکا دیگر یک جانبه از برجام خارج نمی‌شود، تأکید کرد: اینکه مجدد آمریکا توافق را نقض نکند و تحریم جدیدی را علیه ایران بر خلاف توافق وضع نکند، مدنظر ایران در بحث تضمین‌هاست. مطالبه به حق ایران این است که در این رابطه تضمین هایی به طرف ایرانی داده شود.

رئیس هیات مذاکره کننده کشورمان همچنین خبر داد که موضوع تحریم مالی و بانکی در دو سه روز آینده در چارچوب مذاکرات دور هشتم در دستور کار قرار می گیرد.

باقری در ادامه خاطرنشان کرد: همان طور که بارها تاکید کرده‌ایم، رمز پیشرفت گفتگوها دستیابی به توافق درباره لغو تحریم ها به طور موثر و عملیاتی است و این که طرف های دیگر هم اعلام کردند، این موضوع باید در اولویت بررسی ها قرار گیرد، نشانه امیدوار کننده ای است. اگر در این موضوع پیشرفت کنیم به نظر ما مسیر دستیابی به توافق در آینده تسهیل خواهد شد.

به گزارش ایسنا، هم چنین اتریکه مورا، نماینده اتحادیه اروپا در مذاکرات وین پس از نشست کمیسیون مشترک برجام در جمع خبرنگاران گفت که موفقیت دور کنونی مذاکرات به معنای بازگشت واشنگتن و تهران به اجرای تعهداتشان در توافق هسته‌ای است. وی تاکید کرد که "هدف مذاکرات فعلی، احیای توافق هسته‌ای است که به معنای رفع تحریم‌ها و پایبندی هسته‌ای ایران است."

مورا همچنین خاطرنشان کرد که مذاکرات در این دور باید در دوره زمانی معقولی پایان یابد اما منظور من صحبت از چند هفته است، نه چند ماه. اگر در روزها و هفته‌های آینده سخت کار کنیم به نتایج مثبتی دست پیدا می کنیم اما نمی خواهم درباره زمانی که قصد داریم به توافق برسیم گمانه‌زنی کنم.

گفته می شود، گفت‌وگوها در دور هشتم تا پنجشنبه هفته جاری ادامه خواهد داشت و از آنجایی که از روز سه شنبه هفته آینده تعطیل است، مذاکرات برای سه روز متوقف و سپس از روز دوشنبه هفته آینده از سر گرفته می‌شود.

منابع نزدیک به هیات مذاکره کننده ایران پیش از شروع دور جدید مذاکرات در وین اعلام کرده بودند که هیات ایرانی برای ماندن در وین و ادامه مذاکرات تا رسیدن به یک نتیجه مطلوب در کوتاه ترین زمان آمادگی کامل دارد.

نیم نگاه

بازخوانی اهداف واقعی مذاکره کنندگان در وین

نورنیوز: بررسی پیچیدگی‌های حاکم بر مذاکرات وین مؤید این واقعیت است که اصرار طرف‌های غربی بر محدود بودن زمان، تلاشی هدفمند برای بر هم زدن آرامش و تمرکز تیم مذاکره کننده ایرانی برای حصول دو دستاورد مورد نظر اروپا و آمریکاست: «عدم توافق با مقصرنمایی ایران و یا توافق بد». شکل‌گیری توافق برجام در سال ۲۰۱۵ حاصل فراز و نشیب‌های زیادی بود که از یک سو ریشه در برآورد طرفین نسبت به قصد طرف مقابل از ورود به توافق داشت و از سوی دیگر به شرایط خاص زمان گفت و گوها و رویکرد دولت‌های مستقر در سال ۲۰۱۵ در ایران و آمریکا مرتبط بود.

گذشت زمان و اجرای ناقص برجام ضمن آنکه ابعاد راهبردهای طرفین نسبت به یکدیگر را با وضوح بیشتری مشخص کرد، میزان واقعی بودن نتایج گفت و گوها در مرحله عملی را هم تعیین نمود.

اکنون و در روزهای پایانی سال ۲۰۲۱ و با گذشت بیش از ۶ سال از زمان امضای برجام و با تصمیمی که طرفین برای ادامه گفت و گوها به منظور احیای توافقات قبلی گرفتند، تحولات بسیار گسترده و عمیقی در حوزه‌های مختلف رخ داده که به طور قطع تاثیر خود را بر شکل‌گیری توافق احتمالی جدید خواهد گذاشت.

اگر بپذیریم که توافق برجام دارای دو رکن اصلی شامل «رفع نگرانی اروپا و آمریکا نسبت به فعالیت‌های هسته‌ای ایران» و «لغو تحریم‌های اقتصادی علیه کشورمان» بوده است، ارزیابی شرایط فعلی حاکم بر دو محور ذکر شده به پیش‌بینی چشم‌انداز پیش‌رو در مذاکرات جاری کمک شایانی خواهد کرد.

برجام و افزایش قابل ملاحظه اقدامات نظارتی آژانس نسبت به فعالیت‌های هسته‌ای ایران، کمک بسیار موثری به غرب کرد که از این طریق با ابعاد فعالیت‌های هسته‌ای صلح‌آمیز ایران آشنا شود و به این باور برسد که ایران با وجود پیشرفت سریع در این بخش، هیچ اراده‌ای برای ساخت سلاح هسته‌ای ندارد. بی‌رغبتی و حتی کارشکنی اروپا در مسیر شکل‌گیری توافق در مذاکرات جاری وین نیز بیشتر ناشی از اطمینان نسبت به عدم انحراف برنامه هسته‌ای ایران به سمت ساخت سلاح است. چرا که تا پیش از این و در سال ۲۰۱۵ اروپا بدلیل اینکه به اصطلاح تهدید هسته‌ای ایران را از نقطه نظر جغرافیایی به خود نزدیک‌تر می‌دید تلاش بسیار زیادی داشت که با دستیابی به توافق با ایران ضمن افزایش نظارت‌های آژانس، برنامه‌های هسته‌ای ایران نیز کاملا محدود شود.

در موضوع لغو تحریم‌ها نیز دو رخداد بسیار مهم موجب شده که طرفین توافق برجام به صورت دیگری به نقش و کارکرد تحریم‌ها توجه کنند.

جمهوری اسلامی ایران پس از اجرای برجام مطمئن شد که طرف‌های غربی به هیچ وجه اراده‌ای برای کنار گذاشتن ساختار تحریم‌ها ندارند و میان آنچه که در کاغذ برجام نگاشته شده با اقدام عملی متعهدین به لغو تحریم‌ها، فاصله بسیار زیادی وجود دارد.

علاوه بر این بر خلاف دیدگاه ساده‌انگارانه مسئولین سابق دستگاه سیاست خارجی کشورمان که معتقد بودند تضامین کافی از آمریکا و اروپا برای متعهد ماندن به برجام اخذ شده و آنها به هیچ وجه نمی‌توانند به تعهداتشان پشت پا بزنند، مشخص شد که هم می‌شود به راحتی از برجام خارج شد و هم می‌شود ضمن حضور در برجام با بهانه‌تراشی‌های مضحک از اجرای تعهدات سر باز زد.

این تجربه یک تجربیات موجب شد که جمهوری اسلامی در پایان سال ۹۷ با مبنا قرار دادن سیاست «مقاومت فعال»، همه ظرفیت‌های داخلی و خارجی خود را در مسیر خود زدن تحریم‌ها و بی‌اثر کردن آثار آن بر اقتصاد کشور بکار بگیرد و شرایطی را رقم بزند که ابزار تحریم‌ها از دایره کارآمدی مورد ادعای آمریکا و اروپا خارج شده و ارزش آن برای استفاده در توافق جدید به شدت کاهش یابد.

در چنین شرایطی مولفه‌های سیاسی متعددی چون استقرار دولت جدید در ایران و آمریکا، نزاع چین و روسیه با آمریکا در موضوع سیاست‌های تحریمی این کشور، خروج انگلیس از اتحادیه اروپا و آثار آن بر سیاست‌های داخلی و خارجی اتحادیه، تغییر اولویت‌های سیاست خارجی آمریکا و کاهش حضور در خاورمیانه و تلاش برای مهار چین و همچنین راهبردهای جدید فرانسه برای جایگزین شدن به جای آمریکا در خاورمیانه، موجب شده که مولفه‌های سیاسی اصلی تاثیرگذار بر مذاکرات وین نیز دستخوش تغییرات ماهوی شود. از مجموع تحولات ذکر شده و همچنین رفتاری که بازیگران اصلی مذاکرات وین تاکنون داشته‌اند می‌شود این گونه نتیجه گرفت که:

نخست: ایران بدلیل نداشتن هیچگونه برنامه‌ای برای گریز هسته‌ای، تمایل دارد در قالب دستیابی به «توافق خوب» از ظرفیت رفع تحریم‌ها برای توسعه سریع‌تر اقتصاد خود بهره‌برداری کند.

دوم: آمریکا در تلاش است با حفظ ساختار تحریم‌ها و تداوم فشار به ایران به توافقی برسد که ستاده‌اش بیشتر از برجام و دادهاش کمتر از آن باشد.

سوم: اروپا بدلیل رفع نگرانی‌اش در مورد فعالیت‌های هسته‌ای ایران بیشتر تمایل دارد به چگونه منافع اقتصادی متوجه ایران نشود و انتقام رفتار تحقیرآمیز ترامپ با اروپا را در موضوع خروج از برجام با کارشکنی در مذاکرات وین از بایدن بگیرد.

چهارم: روسیه و چین در تلاش هستند که ضمن پاسخگویی مناسب به رویکرد دولت سیزدهم در حوزه همکاری راهبردی با شرق، شکست سیاست‌های تحریمی آمریکا را که متوجه خود آنها نیز هست با شکل‌گیری توافق جدید، اثبات کنند.

بررسی پیچیدگی‌های حاکم بر مذاکرات در شرایط جدید، مؤید این واقعیت است که اصرار طرف‌های غربی بر محدود بودن زمان، تلاشی هدفمند برای بر هم زدن آرامش و تمرکز تیم مذاکره کننده ایرانی برای حصول دو دستاورد مورد نظر اروپا و آمریکاست: «عدم توافق با مقصرنمایی ایران و یا توافق بد».

حجم انبوه تولیدات رسانه‌ای از سوی ضلع غربی مذاکرات و تکرار کلیدواژه‌های انحرافی نشان دهنده این واقعیت است که طرف‌های غربی گفتگوکننده در وین بیش از آنکه به دنبال تحقق اهداف خود از طریق مذاکره باشند تلاش می کنند تا با وارونه‌نمائی واقعیت‌ها از طریق فضاسازی‌های جعلی، آتمسفر حاکم بر مذاکرات را مسموم سازند و عملیات روانی را جایگزین دیپلماسی و گفت‌وگو نمایند.

Alborz.payam@gmail.com